

Verna Paavola
Sari Kirjavainen
Vesa Närhi

Aatun ensimmäiset kolme kouluvuotta – yhteistyöllä, tilanteiden jäsentämisellä ja sääntöjen selkeyttämisellä helpotusta koulunkäynnin ongelmiin

Tässä artikkelissa kuvataan koulussa toteutettuja tukitoimia, joilla on helpotettu kolmasluokkalaisten Aatun koulunkäyntiä. Aatulla on diagnosoitu ADHD, jota hoidetaan stimulanttilääkityksellä. Koulun tukitoimet muodostavat kouluajan kestäneen jatkumon. Tukitoimet ovat muuttaneet muotoaan Aatun taitojen kehittyessä. Jatkovana periaatteena niissä on ollut tilanteiden jäsentäminen ja huomion kiinnittäminen Aatulle annettuun palautteeseen. Keskeisinä tekijöinä tukitoimien onnistumisessa on ollut hyvä yhteistyö sekä koulun ja kodin välillä että luokanopettajan ja koulunkäyntiavustajan kesken.

Aatu on yhdeksänvuotias, kolmatta luokkaa käyvä poika, jolla diagnosoitiin ADHD jo päiväkotiaikana. Siellä huomattiin melko varhain Aatun käyttäytymisessä ja toiminnanohjauksessa puutteita ja eroja muiden samanikäisten lasten kehitykseen verrattuna. Aatulla oli vaikeuksia voimankäytönsäätelyssä ja tarkkaavaisuudessa, ja

hän häiriintyi helposti ympäristön ärsykeistä. Aatu turhautui nopeasti, sekä hänellä oli vaikeuksia sosiaalisissa tilanteissa. Kavereita ei ollut montakaan. Huomattiin myös aistiyliherkkyys, joka ilmeni esimerkiksi suihkussa, jossa hän käytti vettä mahdollisimman kuumana.

Päiväkodin tukitoimina Aatu sai henkilökohtaisen avustajan esikouluajaksi sekä toimintaterapiaa yhden kerran viikossa. Koulussa toimintaterapia jatkui ensimmäisen luokan loppuun. Ensimmäisenä kouluvuonna luokkaan saatiin myös vakituinen avustaja. Aatun äiti meni perhekouluun, jossa hän sai vertaistukea muilta ADHD-lasten vanhemmilta. Äiti piti perhekoulua hyvänä asiana, ja se auttoi häntä ymmärtämään Aatua paremmin. Lääkehoitokokeilu aloitettiin esikoulun aikana, ja se jatkui edelleen. Aatu on ollut rauhallisempi ja on pystynyt keskittymään paremmin. Sivuoireena on ollut ruokahaluttomuutta.

TAUSTAA JA TUKITOIMIA ENSIMMÄISELLÄ JA TOISELLA LUOKALLA

Ennen koulun alkamista pidettiin koululla siirtopalaveri, jossa oli läsnä päiväkodista kaksi edustajaa, toimintaterapeutti, sairaalakoulun opettaja, erityislastentarhanopettaja, koulun erityisopettaja sekä tuleva luokanopettaja. Tässä palaverissa todettiin, että Aatu tulee tarvitsemaan paljon tukea myös kouluun siirtyessään. Oppimisen vaikeuksia Aatulla ei ollut, mutta huolena olivat Aatun hyperaktiivisuus ja impulsiivisuus. Esikoulun loppuessa hän tarvitsi tukea erityisesti vapaissa tilanteissa ja siirtymissä tekemisistä ja tilanteista toisiin. Todettiin, että kouluun siirtyessään Aatu tarvitsee erityisopettajan ja henkilökohtaisen avustajan tukea. Myös toimintaterapian jatkaminen katsottiin tarpeelliseksi.

Toimintaterapia jatkui ensimmäisen luokan ajan kerran viikossa. Heti koulun alussa luokkaan sijoitettiin vakituinen koulunkäyntiavustaja, jonka pääasiallinen tehtävä oli Aatun tukeminen. Heti ensimmäisen luokan alusta aloimme pitää maanantaisin suunnittelupalaveria, jossa kävimme läpi oppitunnit ja tulevat tapahtumat. Samalla mietimme yhteiset pelisäännöt Aatun uusien tukitoimien toteuttamiselle. Suunnitteluajan vähyyks ei ole ollut meille ongelma yhteistyötä tehdessä.

Pian koulun alun jälkeen järjestettiin äidin, koulunkäyntiavustajan ja opettajan tapaaminen. Otimme käyttöön vihon, joka kulki koulun ja kodin välillä päivittäin. Vihkoon kirjoitettiin päivän onnistumiset ja tulevat tapahtumat sekä läksyt. Koulussa tapahtuneista vastoinkäymisistä ilmoitettiin yleensä puhelimitse. Nämä molemmat tehtävät otti hoitaakseen avustaja. Olimme miettineet asiaa jo ennalta äidin kanssa. Yhteistyö kodin ja koulun välillä jatkuu

edelleen hyvin aktiivisena.

Luokassa toteutuneista tukitoimista ensimmäinen oli päivän kulun jäsentäminen kuvallisen lukujärjestyksen avulla. Osana tilanteiden jäsentämistä oli Aatun istumapaikan miettiminen, joka löytyi vähitellen monen kokeilun jälkeen. Paras paikka hänelle on luokan keskellä takana, lähellä avustajaa. Siinä hänellä ei ole mahdollisuutta koskea hyllyillä oleviin tavaroihin eikä livahtaa pois luokasta ilman lupaa. Ylimääräinen paikalla pyöriminen vähentyi myös, koska hän näkee sieltä koko luokan. Olemme pyrkineet pitämään luokkamme miellyttävänä ja siistinä, mutta karsimaan ylimääräisiä ärsykeitä.

Ensimmäisen luokan syksyllä otimme Aatulle käyttöön iltapäiväpalkinnon. Jos tuntitehtävien tekeminen ja käyttäytyminen koko päivän ajan olivat sujuneet hyvin, hän sai viimeisen tunnin lopusta 10 minuutin ajan tehdä jotain mieleistä. Yleensä se oli palikoilla rakentelua tai sadun kuuntelua. Perjantaisin hän sai olla 15 minuuttia tietokoneella ja hänen ”Viikon kulku” -vihkoseensa liimattiin tarra, jos viikko oli mennyt oikein hyvin. Avustaja täytti vihkosta yhdessä Aatun kanssa. Samaa jatkettiin toisella luokalla. Koulun alusta lähtien olemme antaneet Aatulle myönteistä suullista palautetta aina kun on aihetta. Aatu pitää kovasti myös pään ja hartioiden silittämisestä.

Välitunneilla avustaja seurasi Aatua aluksi päivittäin. Ongelmina olivat kaverien satuttaminen, koulun tavaroiden särkeminen ja kiellettyihin paikkoihin meneminen. Aatu keräsi paljon roskia ja laittoi niitä suuhunsa kuljettaen niitä myös luokkaan. Tilanne rauhoittui huomattavasti toisella luokalla. Avustajan ohjeistus alkoi tuottaa tulosta. Kolmannen luokan alettua välitunnit sujuivat suurimmaksi osaksi hyvin, Aatu leikki kaikkien kanssa iloisin mielin.

Aatun ruokailutilanteet olivat ensimmäisellä luokalla rauhattomia. Hänen lääkityksensä oli vasta kokeiluvaiheessa, joten ruoka kyllä maittoi, mutta hän häiriintyi ympäristön ärsykkeistä eikä pystynyt istumaan rauhallisesti. Otimme käyttöön menetelmän, jossa toisen tehottoman varoituksen jälkeen Aatu joutui menemään luokkaan syömään. Se tuntui hänestä kovalta rangaistukselta ja sen välttämiseksi Aatu yritti käyttäytyä mahdollisimman hyvin. Jos huomasimme, että Aatulla oli rauhaton kausi menossa, annoimme hänen syödä luokassa viikonkin, koska ympäristö siellä oli rauhallisempi. Avustaja söi myös silloin luokassa. Toisella luokalla Aatun käyttäytyminen parani koko ajan. Syöminen itsessään heikkeni lääkityksen aiheuttaman ruokahaluttomuuden takia. Toisen luokan keväällä järjestimme hänen ruokavaliotaan yksilöllisemmäksi. Hän sai viikon ruokalistan aina etukäteen, josta hän valitsi mieleisensä ruuat alleviivaamalla. Keittäjä säästi Aatun mieleistä ruokaa toisellekin päivälle, jotta hänen tulisi syötyä hyvin päivittäin. Sama käytäntö jatkui kolmannella luokalla.

Oppitunnit sujuivat ensimmäisellä luokalla vaihtelevasti. Mieluisat tehtävät Aatu teki rauhallisesti ja jaksoi kuunnella opettajaa, tosin ohjeisiin ja tehtäviin keskittyminen vaihteli. Tukea Aatu sai avustajalta tehtävien aloituksissa, itse tehtävien tekemisessä ja läksyjen merkitsemisessä. Avustaja tai opettaja tarkisti päivän lopuksi, oliko Aatulla tarvittavat kirjat ja muut tiedotteet repussa. Tiedotteista muistutettiin myös vihossa, koska Aatu ei itse muistanut kotona niitä näyttää. Sovimme äidin ja Aatun kanssa, että jos Aatu ei saanut tunnilla tehtyä juuri mitään, hän sai osan tekemättä jääneitä tehtäviä kotona tehtäväksi. Toisella luokalla käytäntöä muutettiin niin, että Aatu jäi tekemään tehtäviä koulun jälkeen. Selvät säännöt tukivat sel-

västi Aatun tuntityöskentelyä, eikä tehtäviä jäänyt useinkaan kotiin tai koulun jälkeen tehtäväksi. Jos Aatu teki tunnilla annetut tehtävät reippaasti ja huolellisesti, hän sai sen jälkeen lukea mieluista kirjaa tai sarjakuvalehteä. Näitä käytäntöjä jatkoimme kolmannella luokalla. Tunneilla jaksamisen helpottamiseksi Aatu sai ensimmäisellä ja toisella luokalla apuopettajan tehtäviä. Näissä tehtävissä sai liikkua kesken tunnin, ja se auttoi Aatua pysymään rauhallisempana omalla paikallaan muun osan tunnista. Kolmannella luokalla nämä olivat järjestäjien tehtäviä, mutta tarpeen vaatiessa Aatu sai osallistua niihin. Kokeissa hän sai lisäaikaa ja tilanteen mukaan toisen tilan.

Ensimmäisellä luokalla kynätehtävät aiheuttivat Aatulle ongelmia. Hän ei kerta kaikkiaan halunnut tehdä niitä, ja siitä aiheutui paljon häiriökäyttäytymistä. Hän kiemurteli tuolissaan, makoili lattialla ja meni pulpetin tai luokassa olevien hyllyjen alle. Hän myös äänteli ja kolisteli tavaroita paljon. Tilanteiden mennessä liian pitkälle avustaja lähti Aatun kanssa pois luokasta. Aatua oli välillä rauhoitettava pitämällä kiinni tiukassa otteessa. Huomioon oli otettava, ettei Aatuun eikä kiinnipitäjäänkään sattunut. Yleensä Aatu rauhoittui 5–10 minuutin jälkeen ja pystyi palaamaan luokkaan, jolloin hän yleensä pystyi myös jatkamaan tehtävien tekemistä. Pitkäkestöisen lääkityksen myötä tilanteet ovat huomattavasti rauhoittuneet toiselta luokalta lähtien. Sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen on parantunut koko ajan. Toisella luokalla Aatu uskoi jo hienosti opettajaa ja avustajaa, joskin aika ajoin tuli hankalampia päiviä. Olimme tehneet yleisen päätöksen suhtautumisessa Aatun häiriökäyttäytymiseen: Aatu saa kaksi varoitusta ja sen jälkeen välittömästi tilanteeseen sopivan seuraamuksen. Jos hän esimerkiksi teki välitunnilla jotain sopimatonta kielloista huolimatta, hän ei päässyt seuraavalle vä-

litunnille. Vastaavasti, jos hän pelleili käsi-
enpesu- tai ruokajonossa, hän joutui luok-
kaan syömään ruokalan sijasta.

Kolmannen luokan alkaessa uudet
tapahtumat ja siirtymätilanteet olivat edel-
leen vaikeita Aatulle. Opettajan ja avustajan
oli yhteistyössä tarkasti mietittävä, milloin
ja miten niistä kerrotaan Aatulle ongelma-
tilanteiden välttämiseksi. Muita mietinnäs-
sä olleita tukitoimia olivat tuntitehtävien ja
kokeiden pilkkominen, koritehtävät sekä
”stressilelu” käyttöönotto ohjeita kuun-
nellessa ja kynätehtäviä tehdessä. Myös
palkkiokäytäntö jouduttiin miettimään
uudestaan, koska vanha ei enää toiminut
lisääntyneiden uusien oppiaineiden ja lu-
kujärjestyksen vuoksi. Erityisopettajan
kanssa vietetyt kahdenkeskiset hetket oli-
vat mahdollisuuksien mukaan yksi tuleva
tukitoimi. Koulumme erityisopettaja oli
kiertävä, joten aika oli sen suhteen tiukil-
la. Aatun aamut kotona olivat vaikeita, ja
sen vuoksi hän myöhästyi usein koulusta.
Tämän välttämiseksi mietimme keinoja
yhdessä äidin kanssa.

TUKITOIMET JATKUVAT, MUTTA MUUTTAVAT MUOTOAAN KOLMANNELLA LUOKALLA

Aatun kolmannen luokan syksy oli ollut
kokonaisuutena ajatellen suhteellisen rau-
hallinen. Opettajalla ja avustajalla oli ollut
työntäyteinen syksy, koska kolmas luokka
oli tuonut uusia asioita lukujärjestykseen
ja samalla oli pitänyt mieltä Aatun tuki-
toimia luokassa uusiksi.

Päätimme jäsentää tuntien kulkua
koko luokalle ottamalla käyttöön isot la-
minoidut kuvat, joissa on koulutarvikkei-
ta, työkirja, tekstikirja, lyijykynä, kumi, te-
roitin, viivoitin, tussit jne. Opettaja laittoi
yleensä kuvat ja selvityksen taululle tunnin
alussa. Niiden tarkoituksena oli selventää

oppilaille, mitä he juuri sillä tunnilla tar-
vitsevat ja missä järjestyksessä. Huoma-
simme, että luokallamme oli aika paljon
oppilaita, jotka hyötyivät tästä. Pyrimme
käyttämään niitä mahdollisimman sään-
nöllisesti kaikilla oman opettajan tunneil-
la. Muiden opettajien pitämät aineet eivät
vaatineet tätä. Sovimme myös, että oppilaat
saavat huomauttaa, jos kuvat puuttuivat.

Asia, joka tuotti erityistä päänvai-
vaa, oli palkkiojärjestelmän uudelleen
miettiminen, koska lukujärjestys oli niin
erilainen. Emme kerta kaikkiaan saaneet
vanhaa palkkiojärjestelmää mahtumaan
järkevästi mihinkään rakoon. Jatkoimme
”Viikon kulku” -vihkon täyttämistä niin
kauan kunnes keksimme uuden systeemin.
Palkinto jäi kuitenkin pois pitkäksi aikaa,
mutta se ei tuntunut Aatua häiritsevän.
Annoimme hänen lukea tai piirtää niiden
tuntien loppuksi, jotka olivat menneet hy-
vin.

Tukitoimien suunnittelun tueksi pää-
timme tehdä Kummi 2:sta (Aro & Närhi,
2003) saadun vinkin mukaan ”haittalistan”
niistä asioista, jotka häiritsivät eniten tun-
tien kulkua Aatun osalta. Haittaavimmiksi
asioiksi nousivat puhuminen viittaamatta
ja äänien tekeminen suulla tai jollain väli-
neellä. Aloitimme näiden käyttäytymisten
seurannan ottamalla käyttöön vihon, jo-
hon merkitsimme ylös jokaisen ääntelyn
ja viittaamatta puhumisen niin monelta
tunnilta kuin mahdollista. Aatu seurasi
mielenkiinnolla, kuinka paljon ääntelyä
oikeasti ilmeni. Seurannan aloitus ajoittui
sopivasti koulullamme toteutettuun käy-
töskampanjaan, jossa puolentoista viikon
aikana seurasimme viittaamaatta puhu-
mista koko luokalta. Avustaja hoiti tätä
tehtävää ja sopi äidin kanssa, että perjan-
taisin Aatun vihkoon merkittäisiin, onko
Aatu ansainnut palkkion. Palkkio – kaksi
euroa – annettiin kotona. Tämä tukitoimi
osoittautui toimivaksi. Aatun viittaamatta

puhuminen ja äänien tekeminen vähentyivät huomattavasti jo muutaman viikon jälkeen. Hän ihan selvästi kiinnitti itsekkin huomiota näihin asioihin.

Vuodenvaihteen jälkeen päätimme yhteistuumin kotiväen kanssa vaihtaa ”koti-koulu-vihon” ”läksy- ja asioidenmuistamisvihoksi”. Emme enää kirjoittaneet vihkoon kotiväelle tarkoitettua selvitystä päivän sujumisesta vaan merkitsimme läksyt tarkasti (myös sen mihin päivään mennessä ne pitää olla tehtynä) ja kaikki muut muistettavat asiat (kansiossa olevat tärkeät laput, tarvittavat liikuntavarusteet yms.). Tarkoitus oli, että Aatu alkaisi itse huolehtia näistä asioista. Tähän asti hän oli hoitanut läksyt suhteellisen hyvin, mutta muista asioista huolehtiminen oli ollut äidin harteilla. Äidistä se tuntui hankalalta, ja yritimme tuoda siihen helpotusta painottamalla Aatulle, että hän oli itse suurimmaksi osaksi vastuussa kouluasioistaan. Kotona aikuiset seurasivat tilannetta. Vihkoon merkittiin perjantaisin myös se, oliko Aatu ansainnut viikkopalkkion.

Tuntitehtävistä suoriutumisen tueksi otimme avuksi henkilökohtaisen lamioidun tehtävälistan, johon kirjoitimme, mitkä tehtävät pitää tehdä ensin ja mitä on tehtävä niiden jälkeen. Tehtäviä annettiin aluksi 1–2 kappaletta, jotka Aatu tarkisti joko opettajan tai avustajan kanssa tai itse tarkistusasteissa. Sitten annettiin seuraavat 1–2 tehtävää, niin monta kertaa, että tunnin loppuun jäi mukavasti se pieni huilautauko. Tätä listaa käytimme erityisesti matematiikan tunneilla, koska ne, Aatun hyvistä matematiikan taidoista huolimatta, tuottivat eniten vaikeuksia. Muut tunnit sujuivat tehtävien osalta kohtalaisen hyvin. Aatu sai edelleen hyvin menneen tunnin lopuksi tehdä jotain mukavaa omalla paikallaan, mikä tuntui riittävän koulussa annettavaksi palkinnoksi.

Jatkoimme kokeiden, testien ja mui-

den harjoitusmonisteiden pilkkomista. Kokeiden pilkkominen osoittautui erinomaisen hyväksi tukitoimeksi. Aluksi se tuntui Aatusta epämiellyttävältä ja ehkä hävettävältäkin, mutta jo syksyn ensimmäisen matematiikan kokeen jälkeen hän huomasi itsekkin, että siitä oli hänen jaksamiselleen apua. Aatu sai myös tarpeen vaatiessa lisää aikaa kokeiden tekoon. Pilkkomisen myötä tämäkin tarve vähentyi.

”Stressilelu”-kokeilumme ei tuottanut toivottua tulosta. Sovimme äidin kanssa, että kokeilemme pientä pehmoista palloa, jota Aatu saa puristella kädessään kuunnelllessaan tunnin alustusta ja tehdessään tehtäviä. Äiti lupasi ostaa tämän pallon. Ensimmäinen jouduimme odottamaan aika kauan, että pallo vihdoinkin tuli koululle, koska Aatu ehti hävittää sen kotona jo heti alkuunsa. Kun pallo saapui, avustaja otti sen haltuunsa ja sovittiin, että Aatu sai pallon tarpeen mukaan. Äidillä oli etukäteen jo pieni epäily hankkeen onnistumisesta, ja niinhän siinä kävi, ettei se onnistunut. Aatu ei malttanut olla heittelemättä palloa häiritsevästi. Kokeilimme sitä useainkin kertaan, mutta lopulta Aatu totesi itsekkin, että se ei jatkosakaan toimi. Tällä hetkellä kokeilemme sinitarraa stressilelun kaltaisena muoviluaineena, josko siitä olisi apua. Aatu oli kuitenkin edistynyt niin paljon, ettei hän ole rikkonut tavaroita enää ollenkaan niin kuin ennen. Kumit pilkkoontuvat kyllä edelleenkin.

Tulevat tapahtumat ja siirtymätilanteet olivat olleet Aatulle aikaisemmin hankalia. Kolmannen luokan syksy oli todella vilkasta liikkumisen ja tapahtumien aikaa, mutta se sujui suurimmaksi osaksi ongelmitta. Aatu oli joskus levoton odotustilanteissa, mutta pääasiassa nekin sujuivat kohtalaisen hyvin. Tunsimme Aatun jo niin hyvin, että osasimme sijoittaa hänet niin, että Aatun mielenkiinto säilyi ja että aikuinen olisi lähellä, jos jotain sattuisi.

Aatulla oli aina mahdollisuus lähteä tapahtumista pois, jos hän ei millään jaksanut olla paikallaan tai keskittyä. Aatun oma fyysinen ja henkinen kasvu auttoivat häntä jaksamaan koulussa.

Aatulle oli jo toisella luokalla kaa-vailtu omia hetkiä erityisopettajan kanssa, mutta aikaa ei silloin löytynyt. Nyt kolmannen luokan loppusyksystä Aatu ja muutama muu matikantaitaja pääsivät ”matikkakerhoon” perjantaisin erityisopettajan luokse. Se oli mukava lopetus viikolle mukavissa merkeissä. Tarkoituksena oli saada osaaville oppilaille eriytystä, ja Aatu sopi hyvin mukaan, koska hänellä ei ollut oppimisvaikeuksia, joten samalla kertaa hoitui kaksi asiaa. Kerhossa mentiin välillä kirjaa eteenpäin ja välillä oppilaat saivat haasteellisempia tehtäviä.

POHDINTAA

Kaiken kaikkiaan nämä edellä mainitut asiat vaativat paljon aivotyöskentelyä. Tukitoimien suunnittelu on jatkuvaa kehitystyötä, jossa ei riitä, että jokainen taholleen yksin miettii asioita, vaan on tehtävä paljon yhteistyötä. Tilanteet muuttuvat ja elävät koko ajan, ja meidän on oltava valmiustilassa jatkuvasti. Olimme koulussa opettaja–avustaja–työparina keskusteluyhteydessä esimerkiksi välitunneilla, aamu- ja iltapäivisin sekä oppitunneilla hiljaisen työskentelyn aikana. Tämä vaatii molemmilta tahoilta aktiivisuutta. Pohdimme yhdessä ja erikseen uusia tapoja saada Aatun ja muidenkin oppilaiden koulutyö sujumaan mukavasti niin, että kaikilla olisi kiva olla. Keskustelimme tilanteista myös muiden työyhteisössä työskentelevien kanssa ja otimme vastaan vinkkejä sekä annoimme niitä myös eteenpäin. Hyvä työilmapiiri koulussamme tuki meitä työssämme.

Muiden oppilaiden vanhemmat sai-

vat Aatusta tietoa heti ensimmäisen luokan ensimmäisessä vanhempainillassa. Äiti kertoi avoimesti Aatun ADHD:sta, ja näin vanhemmat saattoivat keskustella lastensa kanssa koulussa syntyneistä tilanteista. Tämän jälkeen muut oppilaat ymmärsivät paremmin Aatua eivätkä reagoineet niin voimakkaasti hänen käyttäytymiseensä. Koimme, että äidin avoimuus toi hyvän pohjan koulutyön alulle.

Erittäin tiivis yhteistyö kodin ja koulun välillä on ollut tärkeää ja palkitsevaa. Emme ole missään vaiheessa kokeneet sitä raskaaksi, vaan päinvastoin on ollut hienoa, että voi olla niin avoimessa kontaktissa kotiin päin. Olemme olleet yhteydessä heti, kun vähänkin jokin asia on vaivannut tai on ilmennyt jotain uutta, olipa se sitten hyvää tai huonoa. Varsinkin tällaisessa tapauksessa, jossa lapsi ei itse pysty vielä olemaan aktiivinen asioidenhoitaja ja viestinviejä, on ehdottoman tärkeää pitää huolta siitä, etteivät asiat unohtuisi tai junnaisi paikallaan. Yhteydenpito puhelimitse ja kasvotusten oli pääasiassa avustajan tehtävä. Hän vei sitten koulussa viestiä eteenpäin asiaankuuluville tahoille. Koulunkäyntiavustajan osa oli tässä tapauksessa suuri ja helpotti opettajaa, koska luokassa oli monta erityisen tuen tarvitsijaa.

Tarkkaavuusongelmien vuoksi järjestetyissä tukitoimissa keskeistä on toiminnan johdonmukaisuus ja jäsenyntyisyys. Hyvin tärkeää on opettajan ja koulunkäyntiavustajan yhteistyö sekä se, että suunnittelu ja toimintatavoista sopiminen tehdään yhdessä. Koulunkäyntiavustaja tuntee usein oppilaan hyvin, ja hänellä voi olla hyvinkin suuri rooli tukitoimien suunnittelussa, niiden käytännön toteutuksessa ja materiaalin valmistuksessa. Joskus, kuten tässä kuvatussa tilanteessa, koulunkäyntiavustaja voi kantaa suuren vastuun myös yhteydenpidosta kotiin. Koulunkäyntiavustajan osallistuminen oppilasta kos-

keviin palavereihin on meidän näkemyksemme mukaan itsestään selvää. Meillä toimiva yhteistyö opettajan ja avustajan välillä on kolmen vuoden johdonmukaisen toiminnan tulos. Yhteistyöhön kuuluu myös läheinen toiminta Aatun kotiväen sekä erityisopettajan kanssa.

Kiitokset:

Haluamme kiittää Aatua ja hänen vanhempiaan hyvästä yhteistyöstä koulun kanssa ja luvasta julkaista tämä artikkeli. Tämä artikkeli perustuu Opetushallituksen rahoittaman koulutuksen ”Tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen ongelmien tukeminen koululuokassa opettajan ja koulunkäyntiavustajan yhteistyönä” yhteydessä tehtyyn opintosuoritukseen. Opintosuorituksen työstämisen artikkeliksi on osaltaan mahdollistanut Raha-automaattiyhdistyksen Niilo Mäki Säätiölle myöntämä kohdennettu toiminta-avustus.

Kirjoittajatiedot:

Verna Paavola työskentelee luokanopettajana ja Sari Kirjavainen koulunkäyntiavustajana Keuruulla. Vesa Närhi, PsT, toimii tutkijana ja kouluttajana Niilo Mäki Instituutissa.